

„ARTA ȘI ARHITECTURA, COMPONENTE ALE PATRIMONIULUI CULTURAL NAȚIONAL“

În cadrul celei de-a XIV-a ediții a amplei manifestări culturale „Primăvara arădeană“ s-a desfășurat, la Arad, în zilele de 17–18 mai 1988, simpozionul științific cu tema „Arta și arhitectura, componente ale patrimoniului cultural național“, organizat de Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Arad și de Muzeul județean.

Acțiunea, menită să contribuie la mai buna cunoaștere și valorificare a patrimoniului arhitectural și artistic al țării, a prilejuit participanților, cercetători din București, Cluj-Napoca, Timișoara, Sibiu, Oradea, Arad, un rodnic schimb de opinii pentru perfecționarea activității de cercetare și îmbogățirea ei cu noi teme și idei, folosind din plin datele acumulate din experiența pozitivă cîștigată în domeniile cercetării arhitecturii și artei.

Ținem să menționăm de la început programul interesant și riguros alcătuit, cuprinzînd, pe lângă susținerea comunicărilor propriuzise, vizionarea și vernisarea unor expoziții muzeale, ca și vizite la monumente din zonă.

După alocuțiunea vicepreședintelui Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Arad, tovarășul Horia Truță, care, discutînd despre importanța unei asemenea întîlniri pentru propășirea culturii noastre ca urmare a folosirii noilor rezultate ce vor intra în circulația științifică, a subliniat rolul legăturilor românilor de pe întreg teritoriul țării pentru unitatea culturală, lucrările simpozionului s-au desfășurat în plen, comunicările avînd un conținut bogat și divers în relevarea atît a istoriei cît și a valorii artistice a monumentelor.

Analiza reprezentărilor de pe Columna lui Traian i-a prilejuit lui Radu Florescu (București) identificarea unor monumente dacice reprezentative, în raport cu modul de stilizare și interpretare a spațiului arhitectural, după opinia sa, *Oescus* fiind considerat punctul de plecare al lui Traian în războaiele dacice, desfășurate în patru etape pînă în Munții Orăștiei.

Pe baza cercetării documentelor și a unora dintre monumente construite în epoca prefeudală în Transilvania, Adrian Rusu (Cluj-Napoca) a făcut unele considerații asupra sistemului constructiv al fortificațiilor (castre din piatră și pămînt, sec. IX–XII și construcții de piatră, sec. XIII), a materialelor folosite, a calității zidăriei și transferului meșterilor constructori de la construcțiile religioase la cele militare etc. Tot în domeniul arhitecturii o altă comunicare a ilustrat o variantă în,

arhitectura din Transilvania, care nuanțează neoclasicismul, și anume aceea legată de gramatica ornamentală a arcaturilor decorative (Mihai Ispir).

Mesajul artei miniate prin interpretarea actelor diplomatice a fost evidențiat de Maria Dogaru printr-o suită de imagini plastice exprimînd marile idealuri sociale ale românilor.

Urmărind repertorierea pieselor de argintărie, din cunoscute centre europene de orfevrărie, expuse la Muzeul orașenesc din Lipova, piese provenind din colecția familiei Costescu, autorul Alexandru Braica a arătat importanța unei asemenea acțiuni, oferind, în final, specialiștilor posibilitatea unei cercetări comparative.

Prima parte a lucrărilor simpozionului a fost fericit întregită cu vernisarea expoziției „Arhitectura veche urbană din sec. XVII–XIX, imagini de patrimoniu“. O suită de valoroase litografii și cromolitografii sub raport documentar-estetic înfățișînd imagini arhitecturale din orașe străine și românești (Brăila, Galați), luate din lucrări aflate în fondul Bibliotecii Centrale de Stat București, Arhivelor Statului — Arad și Bibliotecii județene.

În partea a doua a lucrărilor, comunicările ținute în cele două secțiuni (Arhitectură și Artă), relevante prin noutatea și modul de prezentare a datelor și informațiilor, au avut darul de a pune în evidență o problemă pe cît de felurită pe atît de complexă, de la cercetarea fenomenului artistic în țările române, începînd cu secolul al XVI-lea, pînă la considerații asupra unor complexe feudale și vechi ansambluri urbane văzute în contextul urban contemporan.

În continuare, succint, vom face unele marginalii la comunicările Secțiunii I, la ale cărei lucrări am avut bucuria să particip.

Dan Căpățînă și Mircea Barbu au prezentat în comunicarea „Considerații asupra complexelor feudale de la Hălmgău și Virfurile“ importante monumente feudale (vechi biserici din sec. XIV–XV și o cetate de pămînt — palancă tirzie din sec. XVI, documentate pe baza unui bogat material ceramic) într-o zonă de veche și continuă locuire românească.

Exemplificînd cu lucrările de remodelări și reconsiderare a spațiului zonei istorice a Timișoarei, Liana Roșiu, în comunicarea „Rolul monumentelor de arhitectură în definirea ambientului urban din zona istorică a Timișoarei“, a dezbătut un aspect interesant privind relația monument-ambient atît de

necesare în personalizarea orașelor, aceste două noțiuni exprimînd valoare și specific, cu efecte benefice asupra psihologiei umane.

Despre valoarea urbanistic-arhitecturală a unei artere clujene: Bulevardul Lenin, a cărei evoluție stilistic-arhitecturală se urmărește din secolul al XV-lea, este vorba de parcelarea și trama stradală, interferarea stilurilor etc., a comunicat Mihaela Bodea care, printre altele, a insistat și asupra importanței istorice a acestei artere din zona intramurană a Clujului, unde s-au descoperit, în 1984, cu ocazia unor lucrări edilitare: vestigii neolitice, romane, obiecte din sec. XI–XII ș.a.

Receptivitatea arhitecturii românești la alte surse și influențe a fost evidențiată de Ramona Novicov Terbic printr-o serie de imagini comentate ilustrînd bogăția de edificii în stil secesion din Oradea.

Rolul arhitecturii palatului culturii, în stil eclectic, în individualizarea urbană a Aradului ca și unele elemente ale sistemului constructiv au fost prezentate de Gheorghe Lanevski în comunicarea „Palatul cultural din Arad“.

Vladimir Belity a înfățișat în comunicarea „Cîteva porți din Pecica realizate în perioada interbelică“ aspecte legate de ornamentală și simbolistică.

Intitulată „Trei clădiri monument destinate artei în București, la începutul secolului al XX-lea“, comunicarea Eleonorei Costescu a avut darul de a ne rememora date și informații, unele cu caracter inedit, despre începuturile activității a trei și importante instituții muzeale bucureștene: Muzeul național de artă populară (1906), Muzeul Simu (1910), Muzeul Storck (1912–1913), despre eforturile constructive și gustul rafinat al unor artiști români, ei înșiși creatori, de la începutul secolului al XX-lea.

Vizită documentară oferită participanților simpozionului în orașul Lipova, la frumoasa și bogată colecție de artă, donația Eleonorei Costescu și a pictorului Vasile Varga, și la Biserica ortodoxă din sec. XV, s-a continuat, apoi în orașul Săvișin, unde s-a desfășurat, la 18 mai, vernisajul expoziției Eugen Popa, cuprinzînd lucrări ale artistului, originar din această zonă, ca și obiecte de artă decorativă, costume și alte exponate de artă populară, unele specifice județului Arad.

ELISABETA ANCUȚA-RUȘINARU